

Dr Olga PELCER-VUJAČIĆ

BILATERALNA SARADNJA ISTORIJSKOG INSTITUTA UCG TOKOM 2017. GODINE

Budući da Istorijски institut Univerziteta Crne Gore neguje svestranu i plodotvornu komunikaciju sa nizom međunarodnih akademskih institucija, tokom 2017. godine nastavljena je aktivna naučna saradnja sa njima kroz nekoliko bilateralnih projekata.

Posle uspešnog početka 2016. godine, nastavljen je bilateralni projekat **Društveno-ekonomska istorija: kulturna baština, sadašnjost i budućnost planinskih pašnjaka i privremenih naselja u Crnoj Gori i Sloveniji**. Ovaj projekat je odobren od Ministarstva nauke Crne Gore i Javne agencije za istraživačku djelatnost Republike Slovenije. Na njemu učestvuju istraživači iz Istorijskog instituta Univerziteta Crne Gore – dr Ivan Laković (rukovodilac tima), dr Tatjana Koprivica i dr Olga Pelcer-Vujačić. Slovenački tim sačinjavaju prof. dr Peter Štih (rukovodilac tima), dr Barbara Lampič i dr Matej Ogrin (Univerzitet u Ljubljani, Filozofski fakultet, Odsek za geografiju) te dr Peter Mikša i dr Žiga Zwitter (Univerzitet u Ljubljani, Filozofski fakultet, Odsek za istoriju). U sklopu projekta dr Ivan Laković i dr Tatjana Koprivica bili su gosti Odseka za istoriju i Odseka za geografiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Ljubljani od 3. do 9. jula 2017. godine.

Dr Laković i dr Koprivica su na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Ljubljani održali predavanje po pozivu na temu *Durmitor kao planinarsko odredište krajem XIX i u prvoj polovini XX vijeka* i predstavili jedan od najstarijih dokumentarnih filmova sa tematikom Durmitora, koji je snimljen 1930. godine. Film prati uspon Branimira i Marijane Gušić na Bobotov kuk, snimatelj je bio Karl Koranek, a bio je deo prve jugoslovenske etnološke izložbe gde je planinsko nasleđe Durmitora predstavljeno kao autentični jugoslovenski prirodni i kulturni kontekst. Održan je i zajednički sastanak o predstojećim aktivnostima tokom jesenjeg dolaska slovenačkog projektnog tima u Crnu Goru, kao i pripreme zajedničke prijave narednih projekata. Terenski rad je organizovan kroz niz poseta karakterističnim lokacijama. Po-

sećen je niz katuna iznad Bohinja i Kobarida, koji su zaštićeni različitim nivoom pravila unutar Triglavskog nacionalnog parka, ali na kojima se i dalje odvija katunski način stočarenja. Dr Žiga Zwitter je na katunu Krstenica pripremio terensko predavanje o tamošnjim izolovanim farmama i prominama koje su se dogodile tokom XVII vijeka, a dr Peter Mikša je predstavio istoriju planinarenja u Julijskim Alpima i Triglavskom nacionalnom parku.

U drugoj polovini godine, istraživači sa Filozofskog fakulteta Univerziteta u Ljubljani – dr Matej Ogrin, dr Peter Mikša i dr Žiga Zwitter – boravili su u okviru rada na ovom bilateralnom projektu u Crnoj Gori. U periodu od 23. do 30. septembra, učestvovali su u radu međunarodne radionice *Heritage of the Mountain Settlements – Research, Valorisation and Protection. The Experiences of Montenegro and Slovenia*, koja je održana 25. septembra u Istorijskom institutu UCG u Podgorici. Tokom radionice predstavljena su sledeća izlaganja:

Dr Ivan Laković – uvodno izlaganje - *Značaj katuna u crnogorskoj društvenoj istoriji*

Dr Tatjana Koprivica – *Graditeljsko nasljeđe na prostoru Kučke planine*

Dr Olga Pelcer-Vujačić – *GIS baza podataka o katunima na području Kučke planine*

Dr Peter Mikša – *Kolektivna memorija i jugoslovenstvo u Sloveniji na primjeru spomenika, kipova, spomen-ploča i naziva*

Dr Matej Ogrin – *Minimalne temperature u planinama Crne Gore i Slovenije*

Dr Žiga Zwitter – *An Interdisciplinary 17th-Century Environmental History of Grasslands in the Julian Alps*

Članovi crnogorskog i slovenačkog tima su učestvovali i na konferenciji *Katuni – kako ići naprijed*, koja je u održana na Žabljaku 27-29. septembra. Dr Matej Ogrin je u obraćanju učesnicima podvukao slovenačka iskustva na ovom polju, koja su zahvaljujući delom i zajedničkom radu na ovom bilateralnom projektu postala dostupna i crnogorskim istraživačima, a izlaganja su imali i dr Ivan Laković, dr Tatjana Koprivica i dr Olga Pelcer-Vujačić. Terenski rad je bio između radionice i konferencije, kada je organizovan trodnevni boravak na katunima Kučke planine. Tom prilikom je organizovana poseta napuštenim katunima u Koštici, Rikavcu i na Carinama, kao i preostalim katunskim domaćinstvima u oblasti Bukumirskog jezera.

Tokom ove godine, započeta su i tri nova bilateralna projekta. Započet je rad na bilateralnom projektu sa Republikom Hrvatskom, **Crnogorsko - hrvatski istorijski, književni i kulturni odnosi**. Rukovodilac projekta sa

crnogorske strane je dr Slavko Burzanović, a članovi projektnog tima su dr Tatjana Koprivica, kao i prof. dr Vesna Kilibarda i dr Olivera Popović sa Filološkog fakulteta u Nikšiću. Dr Slavko Burzanović je u okviru manifestacije Croatia - montenegrina 2017. učestvovao na naučnom skupu održanom na Cetinju 24. i 25. oktobra 2017. pod nazivom *Međunarodni znanstveni skup radi promocije djelatnih ljudi iz Hrvatske, njihovog lika i djela te doprinosa u povijesnom razvoju crnogorske kulture*. Na skupu je izložio rad *Ante Dešković i njegov doprinos privrednom razvoju Knjaževine odnosno Kraljevine Crne Gore*. U drugoj polovini godine članovi projektnog tima iz Crne Gore posetili su Zagreb i Zadar. Dr Vesna Kilibarda je od 15. do 19. novembra boravila u Zagrebu i Zadru. U Zadru je učestvovala na međunarodnom naučnom skupu *U spomen na prof. dr. sc. Matu Zorića (1927 - 2016)*. Boravak u Zagrebu iskoristila je i za prikupljanje građe za teme kojima će se baviti u drugoj istraživačkoj godini. Dr Olivera Popović je od 12. do 16. decembra boravila u Zagrebu i Zadru. Istraživala je u Državnom arhivu i Znanstvenoj knjižnici u Zadru. Obavila je istraživanje o hrvatskom putopiscu Josipu Modriću koji je krajem XIX i početkom XX vijeka na italijanskom jeziku pisao o Crnoj Gori. Dr Tatjana Koprivica je od 12. do 16. decembra boravila u Zagrebu i Zadru. Istraživala je u Zadru, u Znanstvenoj knjižnici i Državnom arhivu (fond Šima Ljubića i fond Atti presidiali dell'I. R. Luogotenenza della Dalmazia). Dr Slavko Burzanović od 12. do 16. decembra boravio je u Zagrebu i Zadru. Istraživao je u Državnom arhivu i Znanstvenoj knjižnici u Zadru. Arhivska istraživanja obavio je u fondovima Atti presidiali dell'I. R. Luogotenenza della Dalmazia.

Članice projektnog tima iz Hrvatske, prof. dr Sanja Roić i dr Katja Radoš Perković boravile su u Crnoj Gori od 30. novembra do 3. decembra 2017. Sa članovima crnogorskog radnog tima i v.d. direktorom Istorijiskog instituta dr Radoslavom Raspopovićem 2. decembra, u Istorijiskom institutu u Podgorici, održan je radni sastanak na kome su razmatrani rezultati rada u prvoj istraživačkoj godini i moguća saradnja Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Istorijiskog instituta UCG na drugim projektima.

Vrlo plodna saradnja sa Nacionalnim istraživačkim centrom Italije (CNR) nastavljena je i tokom 2017. godine. Započet je projekat **Revitalizacija kulturne baštine kroz istorijske analize i nove primijenjene tehnologije: integracija humanističkih i prirodnih nauka** sa Institutom za tehnologije primjenjene u kulturnoj baštini (ITABC – CNR). Rukovodilac ovog projekta je dr Tatjana Koprivica, a članovi tima dr Slavko Burzanović, dr Olga Pelcer-Vujačić i dr Ivan Laković. Dr Paolo Mauriello, rukovodilac projekta sa italijanske strane, i dr Lucia Alberti boravili su u Podgorici od 30. maja do 2. juna 2017. godine. Dio rada na projektu prezentovan je 31. maja 2017. godine, u multimedijalnoj sali KIC „Budo Tomović“, u organi-

zaciji Istorijskog instituta Univerziteta Crne Gore, Ministarstva kulture Crne Gore i Ambasade Italije u Crnoj Gori, kada je projektovan 3D model termi u Duklji. Na prezentaciji su govorili ministar kulture Crne Gore, prof. mr Jan-ko Ljumović, NJ. E. ambasador Italije u Crnoj Gori Vincenzo del Monaco i direktor ITABC, prof. dr Paolo Mauriello.

Tokom prve godine projekta, dr Ivan Laković boravio je u Veneciji od 11. do 19. juna 2017. U navedenom periodu, za potrebe projekta, obavio je deo arhivskih istraživanja u Archivio di Stato di Venezia. Članovi italijanskog projektnog tima, arhitekta dr Elena Gigliarelli i dr Luciano Cessari boravili su u Podgorici i Ulcinju od 20. do 25. juna 2017. godine. Oni su, u biblioteci Istorijskog instituta, 21. juna, održali predavanje o konzervatorskim i restauratorskim radovima. Tokom druge polovine te godine dr Slavko Burzanović boravio je u Rimu, od 7. do 20. septembra. U sklopu radnih zadataka na projektu, istraživao je u Archivio Storico-diplomatico Ministero Affari Esteri i Archivio Centrale dello Stato u Rimu. Dr Tatjana Koprivica je boravila u Rimu od 12. do 19. novembra 2017. godine. Obavila je istraživanja u Archivio Centrale dello Stato, a dr Olga Pelcer-Vujačić je u Rimu boravila od 3. do 8. decembra. Za potrebe projekta, istraživala je u Deutsches Archäologisches Institut. Članovi italijanskog tima dr Lucia Alberti, dr Pasquale Merola i dr Francesca Colosi boravili su u Podgorici od 25. septembra do 15. oktobra 2017. Tom prilikom svi članovi projektnih timova su radili terenska istraživanja i rekognosciranje na lokalitetu Duklje.

Tokom 2017. godine započet je i bilateralni projekat sa Republikom Austrijom, **Crna Gora i Austrija: na tragu političkih, društvenih i kulturnih veza u XIX i XX vijeku**. Na njemu učestvuju istraživači Istorijskog instituta UCG Ivan Laković (rukovodilac projekta), Radoslav Raspopović, Senka Babović-Raspopović, Slavko Burzanović, Tatjana Koprivica, Olga Pelcer-Vujačić i Miljan Gogić, kao i istraživači partnerske institucije Centra za studije Jugoistočne Evrope Univerziteta u Gracu, Armina Galijaš, Goran Musić, Rory Archer i Florian Bieber.

Crnogorski istraživački tim u sastavu dr Ivan Laković, dr Tatjana Koprivica i dr Slavko Burzanović je boravio u Austriji radi realizacije projektnih aktivnosti. U Gracu su, na poziv rukovodioca austrijskog dela projektnog tima, dr Armine Galijaš, posetili Centar za studije Jugoistočne Evrope Univerziteta u Gracu i upoznali se o naučnim aktivnostim koje se realizuju u ovoj visokoškolskoj i istraživačkoj instituciji. Tom prilikom je dogovorena dalja dinamika projektnih aktivnosti.

Ostatak svog boravka u Austriji, crnogorski tim je proveo u Beču na istraživanju u Državnom arhivu. Dr Tatjana Koprivica i dr Slavko Burzanović su u Državnom arhivu u Beču (Österreichisches Staatsarchiv), u fondu Diplomatie und Außenpolitik 1848-1918, istraživali arhivsku građu vezanu

za izgradnju i opremanje austrougarskog poslanstva na Cetinju (1896-1903), sa posebnim osvrtom na aktivnosti projektanta poslanstva Josipa Sladea, kao i na njegovu ukupnu graditeljsku delatnost u Crnoj Gori - izgradnju puteva (Kotor - Cetinje, Cetinje - Rijeka Crnojevića, Podgorica - Virpazar), izradu urbanističkog plana Cetinja i regulacionog plana Nikšića, projekat zgrade Zetskog doma na Cetinju i dr, dok je dr Ivan Laković u odseku za savremenu istoriju proučavao arhivsku građu iz perioda 50-ih godina XX veka, koja se tiče vojnih planova NATO u slučaju konfrontacije sa SSSR na području austrijskih Alpa, a koji su direktno određivali perspektivu odbrane jugoslovenskih snaga u neposrednom susedstvu.

Realizacija navedenih projekata je nastavljena i u 2018. godini. Po završetku navedenih aktivnosti, saradnja sa Filozofskim fakultetom Univerziteta u Ljubljani nastavljena je i u sledećem projektnom ciklusu.